

Ratna prošlost podijelila mlade u BiH

Author: Mirza Ajnadžić

Zbog predrasuda i uticaja lokalnih medija, mladi ljudi rijetko putuju izvan entitetskih granica.

Piše: Mirza Ajnadžić iz Sarajeva (TU br. 699, 1. jul 2011.)

Kada je u decembru 2010. Evropska Unija odlučila da ukine vize za građane Bosne i Hercegovine (BiH), znao sam da će mladi ljudi poput mene početi da putuju u inostranstvo mnogo češće nego do tada. Uvijek smo željeli putovati po Evropi i širiti vidike, vidjeti nova mjesta i upoznavati nove ljude.

Ali, bilo mi je jasno i da vizna liberalizacija ni na koji način neće doprinijeti zbližavanju mladih ljudi u samoj BiH. Iako vrlo malo znamo o svojim vršnjacima koji žive u drugim dijelovima zemlje – bilo da se radi o Bošnjačko-hrvatskoj Federaciji, ili pretežno srpskoj Republici Srpskoj (RS) – čini se da kod nas ne postoji želja da se to promijeni i da se premosti jaz koji nas dijeli.

Upravo zbog toga sam odlučio da za IWPR napišem članak o podjelama među mladima u BiH.

Ja imam 24 godine i ne patim od predrasuda; bavim se novinarstvom i živim u Sarajevu, a po nacionalnosti sam Bošnjak. Smatrao sam da nemam predrasuda prema svojim vršnjacima iz drugih dijelova BiH, ali to sam sa sigurnošću mogao potvrditi tek nakon rada na ovom tekstu.

Svoje putovanje sam započeo u Banja Luci, glavnom gradu RS-a.

Početak proljeća, krenuo sam vozom sa glavne željezničke stanice u Sarajevu, da bih – pet sati i nekoliko čudnih susreta kasnije – stigao u RS. Na prvi pogled, ništa nije izgledalo drugačije nego u Federaciji, gdje inače živim. Jedini dokaz da sam ušao u drugi entitet bila je velika tabla sa natpisom „Dobrodošli u Republiku Srpsku“.

Prva dva intervjua napravio sam sa dvoje mladih ljudi iz Banja Luke – Dejanom Matijevićem i Irenom Teodorović – koji su mi rekli kako oni doživljavaju Sarajevo i šta misle o podjelama u bosanskom društvu.

Nakon što smo završili intervju, Irena me je dopratila do hotelske sobe i ispričala mi kako je nedavno sa svojom folklornom grupom putovala u Italiju. Rekla mi je da ona i njeni prijatelji koji su učestvovali u međunarodnom festivalu nisu željeli da se druže sa Turcima zato što je srpski narod „preko 500 godina bio pod turskom vlašću“.

Iako sam bio jako iznenađen ovom primjedbom, nisam dozvolio da ona to primijeti.

Iskreno, ne mogu da razumijem kako neko može formirati mišljenje o drugom narodu na osnovu nečega što se desilo prije nekoliko stotina godina. Meni čak i rat u BiH djeluje kao daleka prošlost, iako se dogodio prije manje od dvadeset godina.

Ali, onda sam se sjetio da je takav antagonizam prema Turskoj u velikoj mjeri posljedica javnog stava koji prema toj zemlji zauzimaju zvaničnici RS-a, pogotovo predsjednik Milorad Dodik.

Turska je u posljednje vrijeme sve prisutnija na Balkanu, uglavnom kroz inicijative koje promoviraju dijalog, pomirenje i okretanje ka budućnosti. Međutim, Dodik i njegovi sljedbenici te napore tumače kao pokušaj Turske da islamizira cijeli region i uspostavi isti onaj uticaj koji je ovdje imala prije 500 godina.

Ipak, nadao sam se da Irenino mišljenje ne odražava stavove svih bosanskih Srba, pa sam pokušao da saznam što više od Dejana.

On mi je, pak, rekao da su se neki njegovi prijatelji pitali kako smije provesti noć u kući jednog Bošnjaka u Sarajevu, bez straha za vlastiti život. Pitao sam se da li se možda i ja trebam plašiti za svoj život dok sam u Banja Luci. Nisam stekao utisak da je to potrebno, jer su ljudi koje sam sretao bili vrlo otvoreni i prijateljski raspoloženi. Ipak, o Dejanovim riječima sam razmišljao cijelu noć, dok sam se prevrtao u krevetu pokušavajući da zaspim i malo se odmorim prije nove runde intervjua zakazane za naredni dan.

Sutradan sam se u lokalnom kafiću sastao sa svojim starim poznanikom, Đuricom Štulom, mladim muzičarem iz Banja Luke. Počeli smo razgovarati o entitetskim granicama između Federacije i RS-a i tome kako one razdvajaju mlade ljude. Đurica mi je rekao da mnogi ljudi u RS-u gaje neosnovane predrasude o Bošnjacima i da im se Srajevo gadi. Bio sam šokiran kad sam to čuo.

Naravno, ja jesam bio svjestan toga da je rat ostavio duboke ožiljke u svijesti ljudi i da će morati proći desetine godina prije nego što oni budu istinski spremni da prevaziđu predrasude koje imaju jedni o drugima. Ali ipak sam bio razočaran kada sam shvatio koliko su te podjele duboke i koliko će ih teško biti

ukloniti.

Nisam odgajan da mrzim bilo koga i nikada ne bih prihvatio tuđe mišljenje kao svoje, pogotovo o stvarima ili mjestima o kojima ništa ne znam. U Banja Luku sam došao bez predrasuda, s nadom da ću bolje upoznati taj grad i ljude u njemu, i da ću se sresti sa mladima koji imaju stavove slične mojima. Nažalost, iako sam razgovarao sa mnogima od njih, moj utisak je bio da vrlo malo njih razmišlja isto kao i ja. Nakon Banja Luke, otputovao sam u „podijeljeni grad Mostar“, kako ga često opisuju mediji. Riječ je o gradu u kojem žive Bošnjaci i Hrvati, koji su se u ratu borili jedni protiv drugih. Iako oni više nisu neprijatelji, među njima i dalje vlada veliko nepovjerenje.

Da li je Mostar zaista toliko podijeljen kao što se priča? To pitanje sam postavio Robertu Jandriću, bosanskom Hrvatu iz kulturnog centra Abrašević. On mi je rekao kako veliki broj stanovnika Mostara prihvata činjenicu da je to danas podijeljeni grad, ali da još više njih vjeruje da Mostar pripada svima podjednako.

Robert mi je rekao i da su, prema njegovom mišljenju, mladi u BiH danas ovako podijeljeni ne samo zbog toga što su sjećanja na rat još uvijek svježija, već i zato što nisu putovali onda kada su odrastali i formirali svoje stavove. On smatra da je to glavni razlog zbog kojeg mladi ljudi različitog etničkog porijekla gaje toliko uzajamno nepovjerenje.

Uvijek sam smatrao da je bosansko-hercegovačkom društvu potrebna revolucionarna promjena u načinu razmišljanja i spremnost da se mijenjaju stvari. Međutim, mladim ljudima nedostaje snage i volje da to ostvare. Mi mislimo da su naši problemi samo naši i da su svi drugi u boljoj situaciji od nas.

Radeći na ovom tekstu, shvatio sam da Banja Luka, Sarajevo i Mostar možda i nisu toliko fizički udaljeni, ali u glavama ljudi oni su beskrajno daleko.

Također sam shvatio da za to ne treba kriviti samo nas – podjele idu na ruku bosanskim političarima, koji ih i potiču. Prema riječima jednog od mojih banjalučkih sagovornika, profesora i psihologa Srđana Dušanića, političari uvijek posežu za nacionalnim pitanjem kada žele prikriti stvarne probleme, kao što su loše stanje u ekonomiji i nezaposlenost. Kad god svojim sunarodnjacima kažu da je njihov etnički identitet ugrožen na ovaj ili onaj način, svi drugi problemi izgledaju manji.

Podjele među ljudima, pogotovo među omladinom, odgovaraju onima koji su na vlasti, ali mladi to ne shvataju. Problemi sa kojima se suočavamo, bez obzira na entitet u kojem živimo, skoro su identični, ali mi to ne vidimo.

Jedini način da se prevaziđu podjele u našem društvu jeste da se međusobno bolje upoznamo. Prvi korak u tom pravcu je da se djeci iz cijele države omogući da se susreću i druže.

Ako ljudima omogućimo da svoje stavove formiraju na osnovu ličnog iskustva i susreta sa ljudima iz drugih gradova i pripadnicima drugih nacija, onda više neće biti prostora za strahove i predrasude koji nas razdvajaju.

Mirza Ajnadžić je obučeni novinar IWPR-a iz Sarajeva.

Location: Balkans

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/ratna-pro%C5%A1lost-podijelila-mlade-u-bih>